

moviment de
DEFENSA
de la **TERRA**

l'esquerra independentista davant la Constitució europea

pel dret a l'**autodeterminació**,
NO a la Constitució europea

moviment de
DEFENSA
de la **TERRA**

info@defensadelaterra.org

Països Catalans, 2004

Introducció

El document que teniu a les mans és tant una anàlisi crítica del projecte provisional de Constitució europea presentat per la Convenció europea com una proposta de quina ha de ser l'orientació política de la lluita contra aquesta greu agressió jurídic-política.

Aquest segon aspecte és, sens dubte, la part més important del document, ja que no n'hi ha prou de plantejar un conjunt de crítiques i reivindicacions que poden ser vistes com a propostes deslligades més o menys allunyades. L'Esquerra Independentista ha de superar aquesta dispersió ideològica tot intentant de potenciar una orientació política. Aquest eix polític no pot ser altre que la conquesta del dret a l'autodeterminació, el fet de posar les bases per a una Ruptura Democràtica Nacional, l'única ruptura política possible avui al si d'Europa.

De la perplexitat ingènua a la consciència política

Tot i l'estancament en què actualment es troba el projecte de Constitució europea a causa del repartiment de les quotes de vot entre els diferents Estats, és previsible que al llarg d'aquest any els caps d'Estat de la Unió Europea arribaran a un acord que no modificarà substancialment el text aprovat el 13 de juny de 2003 per la Convenció Europea, presidida per Valéry Giscard d'Estaing.

Un dels efectes més remarcables que aquest projecte de Constitució ha causat a la societat catalana ha estat la perplexitat amb què aquest text ha estat rebut. Una perplexitat que ha generat des de planys de despit per un suposat amor amb Europa no correspost, a crítiques d'una duresa variable

Aquesta perplexitat es deu al fet que la ideologia del catalanisme polític respecte a Europa s'ha basat en una idealització desenvolupada durant el règim franquista, segons la qual Europa representava el progrés i la democràcia enfront d'una dictadura. Aquesta idealització va fer pensar que es podria arribar a una Europa de les Nacions seguint una simple lògica democràtica... La decepció ha estat molt gran entre alguns sectors a causa de la manca d'anàlisi de les forces realment dominants al continent i de la incapacitat d'entendre que qualsevol estructura política és el resultat de l'equilibri d'aquestes forces.

Per tant, davant aquesta nova agressió jurídic-política, un dels primers objectius de l'Esquerra Independentista és fer evolucionar les espurnes de rebuig crític en una flama estable i consistent de consciència política.

Una Constitució en el marc de la reestructuració de l'espai capitalista europeu

Aquesta presa consciència política i estable passa, en primer lloc, per copsar que l'Europa que s'està acabant de configurar ha estat des del primer moment un projecte econòmic que ha calgut anar revestint posteriorment d'estructures polítiques. Per tant, la Constitució europea no és fruit d'una casualitat, sinó que és l'expressió de la culminació d'un procés que abasta des de fa anys el conjunt del continent. Encara que fins i tot alguns sectors dominants no ho sàpiguen o no ho vulguin reconèi-

xa, ens trobem des de fa anys en ple procés de reestructuració de l'espai capitalista europeu amb l'objectiu de consolidar i estendre la seva influència. Però per a assolir aquest objectiu, el capitalisme europeu ha d'intentar «endreçar la casa», la qual cosa vol dir:

- Aturar les reivindicacions socials (de classe, de gènere...), estabilitzant el sistema d'hegemonies que ha de permetre la direcció de l'economia i de la societat.
- Jerarquitzar les diferents burgesies regionals (o estatals).
- Establir sistemes d'admissió (i, per tant, d'exclusió) a Europa i als cercles de poder.

La reestructuració intercapitalista de l'espai europeu en una situació internacional de mundialització té lloc dins una dinàmica de pugna en un doble front: a nivell interior (d'Europa), en què les diferents burgesies rivalitzen per l'hegemonia; i a nivell exterior, en què el conjunt de les burgesies europees s'enfronten al poder dels EUA per tal d'intentar disputar-li el màxim de quotes de dominació internacional.

En aquesta dinàmica de reestructuració interna dels poders de les burgesies locals al si d'Europa s'està produint una certa polarització entre un nucli central, format per Alemanya i França, que preconitza una diferenciació respecte del model americà en qüestions significatives políticament com el posicionament contra la guerra d'Iraq; i una altre eix, constituït fonamentalment per Gran Bretanya, Itàlia i Espanya, que s'han subordinat més clarament, en qüestions de política internacional, als designis del capítost de referència.

Algunes anàlisis polítiques han volgut veure, en aquesta divisió, una prova taxativa d'una crisi de la unitat europea. No creiem que aquesta divergència es pugui analitzar d'aquesta manera pel fet que cada Estat ha abraçat l'aliança amb Bush per raons diferents i també perquè aquest aspecte de geoestratègia militar no pressuposa pas un comportament paral·lel en els aspectes econòmics.

En aquest sentit podem observar que, per exemple, la burgesia italiana prossegueix la seva expansió europea (especialment per l'est d'Europa) i els capitalistes britànics mantenen el seu mercat mundial reforçant les xarxes establertes pel seu antic imperi, sense subordinar-se directament als interessos americans. I, pel que fa als diferents sectors capitalistes de l'Estat espanyol, els interessos dominants defensen el projecte europeu actual, tot i que una anàlisi més aprofundida ha de tenir en compte que una fracció de la burgesia espanyola aposta per un projecte transatlàntic, del qual formen part tant l'intent de crear un eix d'infras-

tructures de transport i relacions econòmiques Madrid-Lisboa com les inversions a Sud-amèrica.

Les preses de posició en aspectes de geoestratègia militar són degudes fonamentalment a «qüestions d'Estat» en sentit estricte, és a dir, a la manera com l'aparell d'Estat pot mantenir el seu estatuts en un context marcat per dos factors: les incerteses que desvetllava el desenvolupament del procés d'unitat europea i l'ascens dels moviments d'alliberament nacional (si més no en els casos de Països Catalans, Euskal Herria, Irlanda). Aquests interessos de la burocràcia burgesa d'Estat només coincideixen amb les altres fraccions de la burgesia en la mesura que els Estats són els organismes encarregats de mantenir el clima d'estabilitat social tan recercat per al bon funcionament dels seus negocis.

Al si de l'Estat espanyol, per exemple, podem dir que el PP s'identifica més clarament amb els interessos de la burocràcia burgesa d'Estat i estatalista, mentre que les burgesies i fraccions burgeses més il·lustrades i perifèriques es mouen amb una certa independència d'aquest pol de poder, tot cercant principalment un «encaix dins Europa». De fet tota l'elit política de l'Estat espanyol (i amb més força encara a l'Estat francès), com a expressió de la «petita burgesia burocràtica», tendeix a percebre l'estructura de l'Estat com a necessària per tal de mantenir el seu estatus polític i social.

3

Un projecte antidemocràtic del Capital i dels Estats

El primer que es pot dir del projecte actual de Constitució europea és que, malgrat que és una exigència en aquesta mena d'esdeveniments, no hi ha hagut cap mena de procés constituent que encaminés de manera conscient un debat adequat. Es tracta d'un document elaborat més aviat amb secretisme per un nombre molt reduït de notables encapçalat per Valéry Giscard d'Estaing. Per tant, el procediment és clarament antidemocràtic.

Pel que fa als continguts, cal tenir en compte que un projecte d'aquesta mena, que ha necessitat l'acord dels diferents sectors de les elits econòmiques i polítiques, és en gran part un text ple de generalitats. Si l'examinem globalment, veurem que només s'hi defineixen de manera sòlida els aspectes econòmics, judicials i policials. Les finances, la banca i la seguretat són els terrenys més minuciosament elaborats i es veu clarament que són les qüestions que interessen més els prohoms europeus, en la mesura que són indispensables per a la reestructuració de l'espai capitalista europeu. En canvi, l'apartat que tracta les polítiques socials, molt reduït en comparació al dedicat, per exemple, al mercat in-

terior, constitueix, en el millor dels casos, un catàleg d'intencions sense explicitar-hi els instruments adequats per dur-les a terme.

Un examen més detallat de l'articulat del projecte, que caldrà aprofundir quan disposem del text definitiu, permet copsar més clarament les raons per rebutjar aquesta Constitució:

- Es tracta d'un projecte dels Estats i per als Estats, que té com a finalitat mantenir les fronteres dels estats actuals. No només no s'hi reconeix el dret d'autodeterminació (reconegut pel Pacte de Drets Civils i Polítics de 1966), sinó que explícitament s'hi afirma que la Unió «respectarà les funcions essencials de l'Estat, en particular les que tenen com a objectiu garantir-ne la integritat territorial...» (article I.5.1). El tarannà estatalista d'aquesta constitució es fa evident amb la identificació barroera de les nacions (o dels pobles) amb els Estats actuals, la suposada «identitat nacional» dels quals ha de ser respectada i preservada per la Unió (article I.5.1 i preàmbul de la II part).
- El projecte de Constitució europea converteix en llei, és a dir, en obligació, els postulats del **liberalisme econòmic**, de manera que la competència i el lliure mercat únic esdevenen objectius principals de la Unió (article I.3.2-3). La preeminència d'aquests objectius sobre el caràcter social de l'economia queda palesa quan a l'article III-103 es prescriu que, a l'hora d'implementar les mesures per assolir els objectius de les polítiques socials (foment de l'ocupació, millora de les condicions de vida i de treball, etc.), la Unió i els Estats membres han d'actuar tenint en compte la «necessitat de mantenir la competitivitat de l'economia de la Unió». D'altra banda, en una mena de cabriola lògica, l'article I.3.3 pretén fer compatible el desenvolupament sostenible i l'economia social amb una economia de «mercat altament competitiva».
- La Constitució revela el seu caràcter **patriarcal** en la mesura que la igualtat home-dona no hi és esmentada explícitament com un valor fundador de la Unió i, sobretot, en la mesura que, tret de l'àmbit laboral (d'una manera molt tímida), no s'hi aprofundeix en els mitjans i procediments per garantir aquesta igualtat en «tots els àmbits», tal com proclama l'article II.23. Així, la problemàtica del treball domèstic, una de les fonts de l'explotació sexo-econòmica, o la desigualtat de poder dels dos gèneres no mereix cap consideració al text constitucional.
- Pel que fa al capítol de drets fonamentals, que ocupa la segona part del projecte de Constitució europea, hi destaca l'**absència** de drets socials com el dret al treball o dels drets col·lectius, especialment el dret a l'autodeterminació. A més, com passa sovint en tex-

tos d'aquesta mena, no s'hi preveu cap mitjà de control del compliment dels drets individuals que enuncia. Per exemple, a hores d'ara ja sabem que només es pot evitar la tortura si es proposen mitjans de possible control o arbitratge neutral o que difícilment es pot garantir la llibertat d'expressió amb uns mitjans de comunicació com més va, més concentrats. Tampoc no s'ha d'oblidar que, en els darrers anys, aquests mateixos drets i llibertats que tan solemnement diu defensar aquesta Constitució han sofert a Europa una retallada considerable.

- Encara que l'article I.3.3 (paràgraf 4) proclama solemnement que «respectarà» la riquesa de la seva diversitat cultural i lingüística, a la pràctica desenes de milions d'uropeus, com ara els i les catalanes, patiran una mena d'exclusió lingüística ja que només es podran adreçar a les institucions europees i rebre'n resposta en una de les llengües de la Constitució, és a dir, les oficials dels Estats membres (articles II.41.4, III-12 i IV-10). Es tracta d'un total de 21 llengües, de les quals almenys 11 són igual o menys parlades que el català, com ara el danès, l'irlandès, el finès, l'eslovè, el lituà, el maltès...
- En relació a les institucions de la Unió (Parlament, Consell de Ministres, Consell Europeu, Comissió Europea i Tribunal de Justícia), el text preveu un marc institucional que **no respecta la separació de poders** (tan reivindicat pel mateix liberalisme). Així, tot i ampliar les competències del Parlament, el Consell de Ministres exercirà també la funció legislativa (article I.22.1) i decidirà les «intervencions» militars (article III.198, paràgraf 1). En la mateixa línia de preeminència de l'«executiu», hi ha el fet que les i els membres del Tribunal de Justícia seran nomenats pels governs dels Estats (I.28.2, paràgraf 3).
- El projecte de Constitució europea aposta tant per la **militarització** com per l'**intervencionisme**. D'una banda, un article inaudit en una Constitució (el I.40.1, paràgraf 3) obliga els Estats membres de la Unió «a millorar progressivament les seves capacitats militars». Es tracta d'una mesura que no es pren amb la intenció que determinats països es desvinculin definitivament de l'OTAN (i, per tant, dels Estats Units), sinó que s'hi afirma explícitament que la «política comuna de defensa i seguretat» de la Unió serà compatible amb la de l'organisme transatlàntic (article I.40.1, paràgraf 2). D'altra banda, el paràgraf 1 de l'article I.40 permet que les forces militars europees intervinguin arreu del món, decisió que segueix l'estela iniciada per la mateixa OTAN el 1999.
- Finalment, el text tracta la immigració com un problema d'ordre públic, en comptes de veure-la com l'efecte de les desigualtats que està generant la mundialització capitalista, raó per la qual s'hi

aposta per **bunqueritzar** la Unió Europea davant l'augment dels moviments migratoris (vegeu la II secció de III part).

4

El NO a la Constitució en el camí de la Ruptura Democràtica Nacional i Popular

Sens dubte, els diferents sectors de la classe dominant a l'Estat espanyol i francès (des de la burgesia industrial a l'especulativa; i des de la burgesia burocràtica a la majoria de l'elit política) promouran la defensa de la Constitució Europea en la seva formulació actual de simple confluència dels poders dels Estats preexistents, perquè fora d'aquesta Constitució, només hi poden veure el «caos» (és a dir, unes condicions socials poc favorables per al manteniment dels seus interessos).

D'altra banda, entre els sectors populars contraris als Estats capitalistes i a la seva política interna i internacional, s'estan desenvolupant processos importants de conscienciació i de mobilització que poden fins i tot arrossegar amb el poble treballador català sectors de la petita i mitjana burgesia, crítics amb la situació actual per raons de consciència política o de rebuig ètic.

La defensa de la Constitució Europea dels Estats i del Capital es portarà a terme (ja s'està fent) amb un gran aparellatge ideològic i mediàtic i amb el desplegament sistemes d'aliances polítiques que portin a una mena de «consens de l'adhesió». Cal que la resistència a aquesta allau de propaganda i de coacció psicològica compti amb una activitat de debat i de lluita ideològica de gran abast, capaç de frenar i contrarestar les tècniques d'intoxicació de masses que es desplegaran.

Cal desenvolupar una sòlida consciència política que aporti a la lluita de les classes populars catalanes diferents elements com els següents:

- Que posi en evidència el veritable caràcter de la Constitució Europea com a instrument doble del capitalisme europeu: amb una funció interna de classe, de reestructuració del poder de les oligarquies capitalistes del continent; i amb una funció externa, com a instrument per a mantenir les formes de dominació preexistents.
- Que permeti descobrir les contradiccions del projecte dominant, tant a nivell europeu com a nivell internacional.

- Que permeti articular de manera adequada les diferents lluites i els diferents sectors que s'hi aniran adherint.

Ara bé, el no a aquesta Constitució europea no s'acaba amb el posicionament massiu en el moment del Referèndum (si arriba a convocar-se). Des del nostre punt de vista, és un pas més en la presa de consciència nacional i un primer avanç cap el reconeixement dels nostres drets col·lectius.

Un rebuig massiu a la Constitució Europea pot constituir un pas important cap al nostre alliberament nacional i social que hem de procurar que no es quedi en una simple presa de posició, sinó que es tradueixi en avanços polítics.

Un avanç s'ha de produir en la conquesta d'un espai polític de masses per a l'Esquerra Independentista. Les condicions en què es desplegarà el debat entorn de la Constitució Europea forçarà sectors molt amplis de l'esquerra nacional parlamentària actual a mantenir posicions ambigües i indecises, de manera que l'Esquerra Independentista pot tenir l'oportunitat de recuperar uns espais polítics de masses que no hauria d'haver perdut mai. Això vol dir consolidar i estendre la seva presència a nivell ideològic i cultural, mediàtic, institucional, etc.

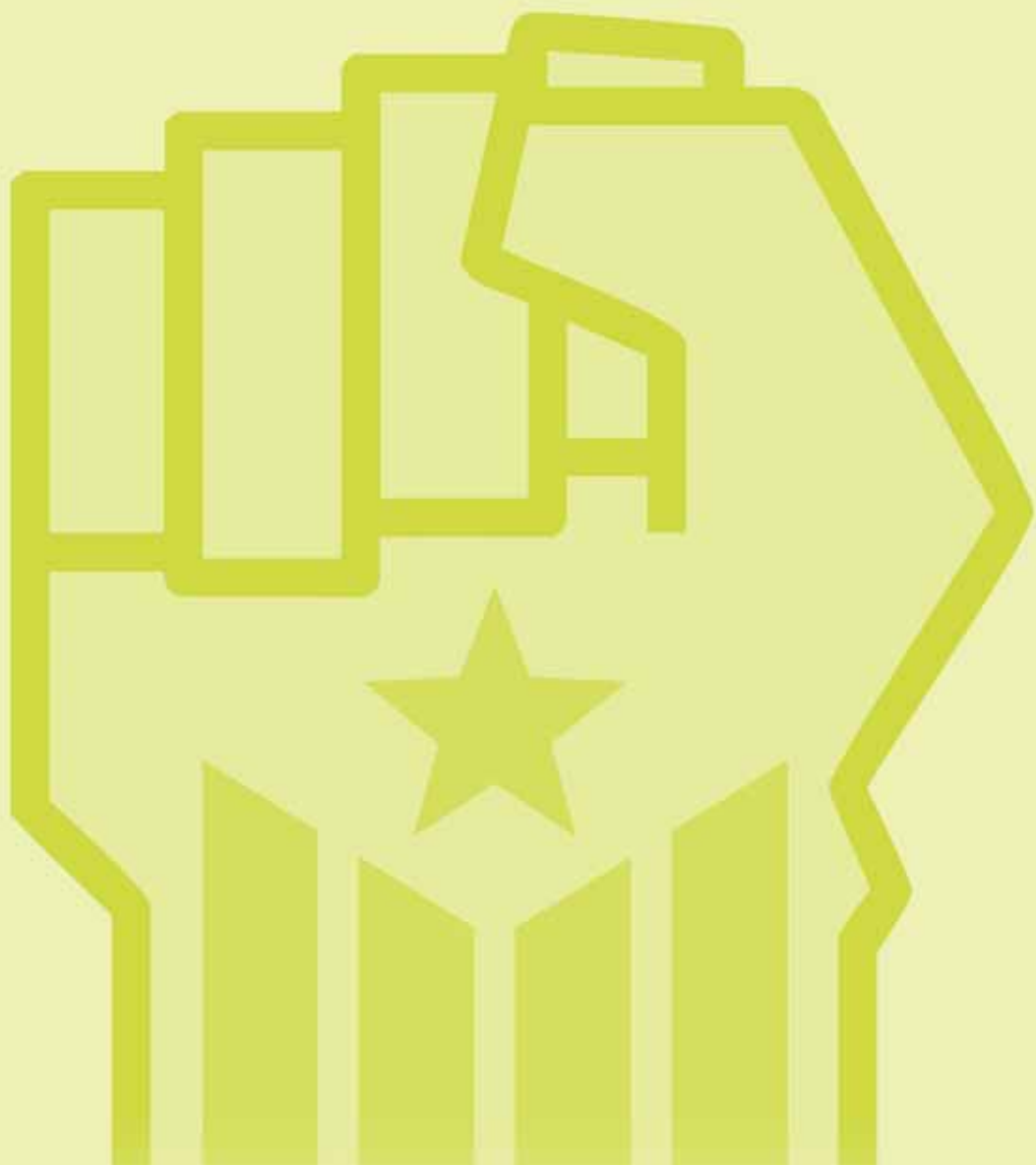
Un altre tipus d'avanç a aconseguir s'hauria de reflectir a nivell de l'alternativa política, posant unes primeres pedres de la Ruptura Nacional i Popular, és a dir, d'aquella alternativa política que es fonamenta en el rebuig de la dominació espanyola i francesa i en el respecte dels drets col·lectius de la Nació Catalana reconeguda com a font de sobirania política.

1. Un primer element en aquesta direcció hauria de ser la impulsió d'una **Assemblea de representants electes dels Països Catalans**. Aquest organisme, format per representants elegits a nivell municipal o regional compromesos en la defensa de la nació catalana, s'hauria de constituir com a òrgan de pressió en defensa dels drets individuals, socials i col·lectius al si d'Europa i dels diferents organismes internacionals. Paral·lelament, és possible de desenvolupar assemblees comarcals que poden esdevenir òrgans de dinamització de Candidatures d'Unitat Popular (CUP) i d'altres iniciatives, arreu del territori.
2. Un altre element favorable també a aquesta alternativa fóra la constitució d'un **Fòrum Social dels Països Catalans**, és a dir, d'abast nacional, amb la funció de dinamitzar les lluites contra el sistema de dominació europeu i internacional, i la defensa dels drets individuals, nacionals i socials (de classe, de gènere, etc.).

3. Amb una perspectiva més a llarg termini, un tercer element seria treballar per algun tipus de **coordinació i interacció d'aquestes i d'altres entitats** que permeti recollir, almenys, els punts següents: 1) L'estudi de la forma concreta de les opressions sexo-econòmica, nacional i de classe als Països Catalans i els nous passos que es donaran amb l'entrada de la Constitució Europea; 2) L'explicitació d'aquests elements a la resta de la societat; 3) La coordinació amb les lluites d'altres pobles; 4) La generació d'alternatives en un marc europeu més enllà de la defensa dels drets, és a dir, la generació de propostes concretes, segons avanci la lluita contra la Constitució, de noves formes d'actuar i de viure per a la superació del nou marc que se'ns vol imposar.

Totes aquestes iniciatives i activitats han de representar un avanç importantíssim per a la lluita per la independència i el socialisme. D'altra banda, deixar passar aquesta conjuntura sense intentar una incidència política en profunditat com la que proposem podria representar relegar la lluita independentista en la marginalitat.

MOVIMENT DE DEFENSA DE LA TERRA
Països Catalans, març de 2004

moviment de
DEFENSA
de la **TERRA**

info@defensadelaterra.org

Països Catalans, 2004

independència

Dret a l'Autod

independèn

luita ideològica permanent

t i debat

lluita per la llengua

ostes programàtiques i organitzat

a l'MDT

promoció c

generacions de militants

ular

quaderns c

moviment de
DEFENSA
de la **TERRA**

s interes

movimen
DEFENS